

УДК 327.7

Гічко О.

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ ЯК ОБ'ЄКТИВНА ПОТРЕБА В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

Статтю присвячено дослідженню окремих питань посиленню рівня міжнародної співпраці України з міжнародними партнерами в умовах триваючої повномасштабної агресії. Автором досліджено загальне розуміння інтересів держави в інформаційній сфері, а також проаналізовано такі категорії, як «інформаційний простір» та «інформаційна сфера». Маючи сформований інформаційний простір, а також розвинену структуру інформаційної сфери, Україна використовує їх в межах реалізації власних інтересів як в середині держави, так і в межах зовнішніх відносин. Зазначена діяльність обумовлена наявністю інформаційного суверенітету та можливістю виступати рівноправним учасником міжнародних відносин. Наведено аргументи на користь того, що будь-який із видів безпеки, сукупність яких утворює національну безпеку України, містить інформаційну складову, руйнуючий вплив на яку здатний завдати шкоди іншим видам безпеки і ослабити рівень національної безпеки в цілому.

Встановлено, що динаміка подій як внутрішньополітичного характеру, так і на світовій арені активізувала низку напрямів співробітництва, які у мирний час не були актуальними. Наслідки збройної агресії РФ впливають не тільки на соціально-політичну ситуацію в Україні, але й на глобальні процеси у світі. При цьому від посилення окремих напрямів співробітництва, переважно пов'язаних із протидією інформаційним операціям та акціям представників держави агресора та системному і цілеспрямованому інформаційному впливі на світову спільноту, залежить не тільки військовий успіх України, але й майбутнє цивілізованої євроатлантичної спільноти. Міжнародні партнери України, за умови врахування її досвіду протидії агресії в інформаційній сфері, здатні мінімізувати негативний ефект від цілеспрямованого впливу держави-агресора на інформаційний простір та створити ефективний механізм реагування на найменші прояви таких зусиль. Зі свого ж боку Україна отримує додаткові ресурси в своїй боротьбі, що, безумовно, є важливим фактором на шляху до перемоги. І зазначені напрями міжнародного співробітництва в інформаційній сфері наразі є найпріоритетнішими.

Ключові слова: інформаційна сфера, інформаційний простір, інформаційна безпека, міжнародне співробітництво, протидія збройній агресії.

DOI 10.34079/2226-3047-2024-14-28-28-38

Постановка проблеми та її актуальність. Співпраця в інформаційній сфері є особливою сукупністю відносин, яка регулюється міжнародними та національними нормами права. Суб'єктами цих відносин є держави, їхні органи, міжнародні органи та організації, що вирішують завдання, пов'язані із численними аспектами обігу інформації. В цілому такій співпраці передують узгоджена діяльність держав та інших учасників міжнародних відносин в інформаційній сфері, що полягає у виробленні концептуальних положень міжнародної інформаційної політики, формуванні правової основи міждержавних відносин у цій сфері, створенні механізмів взаємодії між суб'єктами різних держав у відносинах, що склалися в інформаційній сфері.

Прагнення держав та окремих суб'єктів міжнародних відносин до співпраці в інформаційній сфері завжди обумовлювалося тим, що внутрішньодержавних заходів та ресурсів виявлялося недостатньо для повного та всебічного забезпечення прав і свобод громадян у сфері обігу інформації та пов'язаних з цим суспільних відносин. У сучасному світі глобалізації, що супроводжується поширенням інформаційних та телекомунікаційних технологій, розвитком фінансових систем, транспорту, відсутністю інформаційних кордонів та зростанням активності представників злочинності в інформаційному просторі не тільки всередині держав, але й на міжнародній арені, інтернаціоналізацією злочинності, співробітництво держав в інформаційній сфері набуває особливого значення.

Що ж стосується внутрішньополітичної ситуації в нашій державі (наслідки якої впливають на глобальні процеси у світі), то триваюча вже майже 3 роки збройна агресія визначила окремі, нетипові напрями міжнародного співробітництва в інформаційній сфері, від яких залежить не тільки військовий успіх України, але й майбутнє цивілізованої євроатлантичної спільноти. Отже, корегування змісту, форм та меж такого співробітництва є досить важливим завданням в умовах загостреної зовнішньополітичної ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з обраної теми. Вітчизняна наука містить досить широкий масив досліджень, які стосуються міжнародного співробітництва в інформаційній сфері. Серед фахівців, які приділяли уваги цим питанням необхідно згадати М. Ажнюк, А. Бартоша, С. Будаговську, С. Верби, С. Войтко, А. Гуцала, В. Горбуліна, В. Горовенка, Д. Дубова, Т. Жовтенка, І. Забари, В. Коломиєць, О. Курбана, О. Кучмій, О. Литвиненка, Є. Магду, Є. Макаренко, А. Мішина, М. Ожевана, Г. Почепцова, О. Сосніна, Л. Чекаленко, О. Штирьова, Г. Яворську тощо. Вказаними науковцями досліджено низку питань як загального, так і специфічного характеру в частині взаємодії України з іншими державами в інформаційній сфері. Разом із цим динаміка подій як внутрішньополітичного характеру, так і на світовій арені активізувала низку напрямів співробітництва, які у мирний час не були актуальними, що має стати предметом подальших наукових досліджень.

Мета дослідження полягає в аналізі сучасного розуміння змісту та передумов міжнародного співробітництва в інформаційній сфері, а також визначенні важливих напрямів поглиблення такої взаємодії в умовах триваючої збройної агресії.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі інформаційні технології дедалі активніше застосовуються в різноманітних сферах життя суспільства, видозмінюючи їх і надаючи соціальному та людському розвитку нових якостей, сенсів та вимірів. Інформаційна складова відіграє також суттєву роль у формуванні конкурентного потенціалу держав, розвитку міжнародних відносин (Суть та особливості). Вітчизняним законодавством (ст. 3 Закону України «Про інформацію») визначені такі основні напрями державної інформаційної політики: забезпечення доступу кожного до інформації; забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації; створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства; забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; створення інформаційних систем і мереж інформації, розвиток електронного урядування; постійне оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів; забезпечення інформаційної безпеки України; сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору.

Цілком очевидно, що реалізація більшості означених напрямів не можлива виключно із задіянням внутрішньодержавних ресурсів. Враховуючи, що Україна щільно

інтегрована в міжнародну спільноту та є її частиною, функціонування нашої держави в світовому інформаційному просторі породжує виникнення низки суспільних відносин як внутрішньодержавного, так і міжнародного характеру. В цьому контексті погодимось із Штиршовим О.М. і Вербою С.М., які зауважили, що «сьогодні не існує єдиного поняття інформаційних відносин як в науці, так і на практиці. Це поняття є занадто широкомасштабним та охоплює величезну кількість ознак, факторів та характеристик, для того, щоб мати єдиний результативний підхід до глобального вирішення даного питання в науці, крім загальноновизнаного тлумачення про інформаційні правовідносини як суспільні відносини, що регулюються нормами інформаційного права, не існує єдності щодо визначення інформаційних правовідносин, їх змісту, структури» (Штиршов, Верба, 2020, с. 891). Разом із цим необхідно враховувати, що кожна сфера суспільних відносин має свою інформаційну складову, яка має забезпечити як комунікацію в цій сфері, так і її методичне наповнення, збереження даних, які були накопичені або створені в процесі життєдіяльності, з метою їх використання.

В науці головними напрямками міжнародної інформаційної політики визначались: сприяння міжнародному співробітництву в комунікаційній сфері, заохочення до міжнародного обміну інформацією незалежно від кордонів і рівноправну участь у міжнародних інформаційних потоках, використання глобальної економічної інтеграції на основі міжнародної інфраструктури в національних інтересах, об'єднання інтелектуальних ресурсів різних країн для прогресивного розвитку цивілізації (Онищенко, Горюхов, Попик, 2011, с. 102). І дійсно, участь держав в світових інформаційних потоках, по-перше, є запорукою зміцнення їх технологічного потенціалу та здатністю збагачувати свою інформаційну сферу надбаннями як наукового, так і політичного, економічного, культурного характеру, а, по-друге, можливістю оперативно реагувати на глобальні зміни в світі. Від цього залежить розвиток та авторитет країни на світовій арені, а також можливість повною мірою забезпечити захист і охорону інформаційної безпеки як складової національної безпеки в цілому.

Що ж стосується міжнародної співпраці, то, як зазначає С.М. Перепьолкін, така співпраця здійснюється з дотриманням певних принципів, які являють собою виражені в нормах права інформативно-керівні ідеї, положення, що визначають зміст галузі права, надають їй цілісність, єдність сукупності правових норм, об'єднаних предметом правового регулювання. Насамперед, це єдині для всього міжнародного права основні принципи: повага державного суверенітету, суверенна рівність держав, співробітництва держав, сумлінного виконання міжнародних зобов'язань та ін. Існують і спеціальні принципи: взаємності, добровільності, законності, дотримання прав та інтересів третіх сторін державами-учасниками договірних відносин тощо (Перепьолкін, 2016, с. 7-8).

Суспільні відносини, що виникають в інформаційній сфері, як правило, супроводжують інші важливі процеси, які відіграють значну роль в контексті реалізації суспільством своїх найважливіших свобод та інтересів. Тому наразі важливим аспектом є фактична здатність держави виступати на міждержавному рівні в якості рівноправного суб'єкта певних відносин. Зовнішня складова суверенітету держави в цілому визначає її можливість реалізовувати свої інтереси, у тому числі в інформаційній сфері, на міждержавному рівні, якщо це не суперечить встановленому порядку. Інформаційний суверенітет, так само, як і інші складові суверенітету держави, не є самостійним явищем, а реалізується у взаємозв'язку із іншими його складовими.

Спеціалісти створеної в межах ООН Групи урядових експертів щодо досягнень у сфері інформатизації та телекомунікацій у контексті міжнародної безпеки зробили висновок, що «суверенітет держав і міжнародні норми та принципи, які слідує із суверенітету, застосовуються до здійснення державами діяльності, пов'язаної з ІКТ

[інформаційно-комунікаційними технологіями], та до їх юрисдикції над ІКТ-інфраструктурою, розташованою на їх територіях. У процесі використання ІКТ держави повинні дотримуватися, поряд з іншими принципами міжнародного права, таких принципів, як державний суверенітет, суверенна рівність, вирішення спорів мирними засобами та невтручання у внутрішні справи інших держав» (Distr. General A/70/74, 2015). Таким чином, потенційна можливість відповідних суб'єктів мати певні права і свободи в інформаційній сфері, а також реалізовувати їх обумовлена поширенням суверенітету держави на питання, пов'язані з інформаційною сферою, що є офіційно визнаним принципом на рівні міжнародної спільноти.

Ідея ж міжнародної інформаційної безпеки, яка мала стати результатом узгоджених дій членів світового співтовариства, вперше отримала практичну реалізацію в Резолюції Генеральної Асамблеї ООН A/RES/53/70 від 4 грудня 1998 р. «Досягнення у сфері інформатизації та телекомунікацій в контексті міжнародної безпеки» (Резолюція ГА ООН A/RES/53/70, 1998). Документом започатковано обговорення можливостей створення абсолютно нового міжнародно-правового режиму, структурним елементом якого в перспективі повинні стати інформація, інформаційна технологія і методи її використання.

Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН A/RES/54/49 від 1 грудня 1999 р. «Досягнення у сфері інформатизації і телекомунікацій в контексті міжнародної безпеки» (Резолюція ГА ООН A/RES/54/49, 1999) було розширено перелік сфер, на які розповсюджуються загрози міжнародній інформаційній безпеці, зокрема, окрім цивільної, виділено також військову сферу. На виконання цієї резолюції в 2000 р. Секретаріатом ООН були розроблені та опубліковані для подальшого обговорення в спеціальній доповіді Генерального секретаря ООН від 10 червня 2000 р. «Принципи, що тим або іншим чином стосуються міжнародної безпеки інформаційного порядку».

Принципами визначено норми поведінки держав в інформаційному просторі, створеними для них відповідними моральними зобов'язаннями, а також закладено основу для міжнародних переговорів під егідою ООН та інших міжнародних організацій з проблем міжнародної інформаційної безпеки. Вперше було сформовано понятійний апарат системи міжнародної інформаційної безпеки та розроблені наступні визначення: інформаційний простір, інформаційний ресурс, інформаційна війна, інформаційна зброя, інформаційна безпека, загроза інформаційної безпеки, міжнародна інформаційна безпека, неправомірне використання інформаційно-телекомунікаційних систем, несанкціоноване втручання в інформаційно-телекомунікаційні системи і інформаційні ресурси, критично важливі структури, міжнародний інформаційний тероризм, міжнародна інформаційна злочинність.

Контроль над інформаційною сферою та інформаційним простором є запорукою розвитку держави у заданому напрямі. Керівні документи, які регулюють інформаційну сферу в ЄС, у тому числі стосуються забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС та їхніх громадян (захист інформаційного суверенітету, забезпечення інформаційних прав та свобод громадян, визначення режимів функціонування інформації тощо) та розвитку спільного європейського медіа-простору (Конах, 2016, с. 11).

В 1999 році у доповіді Генерального Секретаря ООН «Досягнення у сфері інформатизації і телекомунікації в контексті міжнародної безпеки» зазначалось, що збільшення за рахунок новітніх інформаційних технологій військового потенціалу країн веде до зміни глобального і регіонального балансу сил, виникнення напруженості між традиційними центрами сили і впливу. Формується принципово нова сфера протиборства на міжнародній арені, створюється ризик нового витка гонки озброєнь на основі науково-технічних досягнень у сфері інформатизації і зв'язку. При цьому

зачіпається як сфера національної безпеки окремих держав, так і загальна система міжнародної колективної безпеки на регіональних і глобальному рівнях (Distr. General A/54/213, 1999). Означені висновки вказують на необхідність виваженого ставлення до дій кожної держави у світовому інформаційному просторі та формування дієвих важелів впливу на тих, чия діяльність суперечить інтересам світового співтовариства.

Інформаційний простір та інформаційна сфера – не тотожні поняття, оскільки терміном «простір» охоплено певний вимір, в якому здійснюється обіг всього масиву інформації, а також технічне чи програмне забезпечення, яке підтримує та забезпечує цей обіг. І зазначений вимір не можна обмежувати, наприклад, тільки мережею Інтернет, оскільки обіг інформації здійснюється й між суб'єктами напряму, як із застосуванням спеціальних методів та інструментів (обмін розвіданими та іншою чутливою інформацією), так і без спеціальних інструментів, а також шляхом поширення носіїв інформації фізичного характеру, шляхом застосування засобів масової інформації і т.п.

Разом із цим, і це важливо враховувати, належним чином створений та такий, що ефективно функціонує, інформаційний простір – це необхідна передумова міжнародної співпраці в інформаційній сфері, оскільки здійснення спільних та узгоджених дій на різних платформах, враховуючи рівень розвитку сучасних комунікаційних технологій, а також обсягів та характеру інформації, яка є предметом співпраці, технічно неможливо чи малоефективно. Основними функціями, що в сучасних умовах виконує інформаційний простір, є такі: а) інтегруюча; б) комунікативна; в) актуалізуюча; г) геополітична (Поняття інформаційного простору).

В проєкті Концепції інформаційної безпеки інформаційна сфера визначається як сукупність інформаційних технологій, ресурсів, продукції і послуг, інформаційної інфраструктури, суб'єктів інформаційної діяльності та системи регулювання суспільних інформаційних відносин (Концепція, 2015). Баранов О.А. дає аналогічне, але більш розвинуте розуміння інформаційної сфери, визначаючи її як сукупність інформації та інформаційних ресурсів, інформаційної інфраструктури, суб'єктів, що здійснюють оборот інформації, тобто її створення, поширення (передавання), зберігання, використання та знищення, та забезпечують цей оборот, суспільних відносин, які при цьому виникають, системи її правового забезпечення, а також інституційної системи державного управління та регулювання цією сферою (Баранов, 2014, с. 21-22).

Якщо здійснити умовний поділ складових інформаційної сфери, які вбачаються з наведеного вище визначення, то виділимо наступні: інформація; інформаційні ресурси; інформаційна інфраструктура; суб'єкти, що здійснюють оборот інформації; суспільні відносини, які виникають в процесі обороту інформації; правове забезпечення інформаційної сфери; інституційна система державного управління і регулювання цією сферою. Необхідно враховувати, що наразі інформаційна сфера дедалі більше перетворюється на арену міжнародного суперництва (конкуренції), протиправних дій, соціальних та етнічних конфліктів, створює загрози національним інтересам при реалізації законних інтересів особистості, суспільства і держави (Соснін, 2014).

З одного боку, існують суто інформаційні відносини, не пов'язані з іншими галузями суспільного життя. Разом з цим, кожна сфера суспільного життя обов'язково має в собі відповідну складову, яка забезпечує обіг інформації як в самій сфері, так і між пов'язаними суб'єктами, зацікавленими у споживанні такої інформації. Що стосується терміну співпраця, то, в принципі, його зміст охоплює спільну з іншими суб'єктами діяльність, спрямовану на досягнення узгодженого результату. Одразу акцентуємо увагу на такому: у вітчизняному законодавстві не існує єдності в термінології, яка б характеризувала співпрацю. Зокрема, поруч із терміном «співпраця» можуть вживатись терміни «взаємодія» та «співробітництво». Підкреслимо, що для інформаційного права

притаманна певна поліваріантність в термінологічному контексті, з огляду на що певні відносини чи об'єкти можуть мати низку синонімічних назв, що, в більшості випадків не є засобом підкреслити якусь особливість чи відмінність одного й того ж явища чи об'єкта, в залежності від вжитого терміну.

В контексті міжнародної співпраці необхідно враховувати, що її суб'єкти належать до різних держав – двох або більше, при цьому зовсім не важливо, чи здійснюється співпраця між суб'єктами, які територіально перебувають в межах інших держав, чи такі суб'єкти перебувають в межах однієї держави (навіть тієї, до якої жоден з них не належить). Іншими словами, міжнародна співпраця – це реалізація окремих аспектів міжнародних відносин, в яких зацікавлені декілька сторін, що характеризується спільним виконанням узгоджених дій, спрямованих на досягнення визначеного заздалегідь результату, учасниками, що діють в межах декількох держав або від їх імені.

Маючи сформований інформаційний простір, а також розвинену структуру інформаційної сфери, Україна використовує їх в межах реалізації власних інтересів як в середині держави, так і в межах зовнішніх відносин. Проте, і тут необхідно погодитись із Я. Лелетом, «інформаційний простір у сучасному світі без сумніву посідає одне із головних місць у формуванні та протіканні військово-політичних конфліктів. Будь-яка інформація в тій чи іншій мірі є стратегічним об'єктом формування національної безпекової доктрини будь-якої держави». Як зазначає вказаний науковець, у сфері інформації в інтересах України як держави формується її політика забезпечення та функціонування системи інформаційної безпеки. Особливо це важливо під час російської агресії проти нашої держави, де інформація використовується на рівні зброї. Нею завжди можна зманіпулювати тому завдання будь-якої держави, яка в умовах війн та конфліктів піддають інформаційним загрозам розпізнати ці факти та впровадити заходи для їх нейтралізації (Лелет, 2024, с. 102).

Будь-яка із національних цілей в інформаційній сфері може бути реалізована більш ефективно лише за умови налагодження плідної співпраці з іноземними партнерами, залучення досвіду, а також аналітичної та консультативної допомоги передових країн, які мають ефективні механізми забезпечення тих або інших національних інтересів в інформаційному просторі. Отже, враховуючи, що, розвинений інформаційний простір є передумовою міжнародної співпраці в інформаційній сфері, його інтеграція у світовий інформаційний простір, з одного боку, є засобом підвищення ефективності міжнародної взаємодії в інформаційній сфері, а з іншого боку – власне й предметом та способом співпраці. Сучасна міжнародна співпраця в інформаційній сфері здійснюється на договірній основі, а за відсутності договорів – на засадах взаємності, у межах міжнародних організацій, через представників державних органів, у регіональному масштабі. Вказана діяльність ґрунтується на системі правового регулювання взаємодії держав, їх компетентних органів та інших суб'єктів, яка заснована на взаємодії міжнародного та національного права, що регулюють відносини в інформаційній сфері.

А.А. Головка зазначає, що початок російської агресії проти України став значним стимулом для початку переоцінки країнами ЄС діючих правил та принципів забезпечення безпеки в інформаційній сфері. Особливо це помітно на прикладі країн Центральної та Північної Європи, які зважаючи на своє географічне положення та геополітичні цілі вищого керівництва РФ, знаходяться в зоні постійного впливу з боку Москви. Сьогодні уряди багатьох країн даного регіону намагаються адаптувати систему національної безпеки до нових викликів, зокрема інформаційних, що наявні в сучасних умовах (Головка, 2018, с. 80). Безперечно, взаємодія України зі світовою спільнотою в частині інформаційного висвітлення збройної агресії росії, аналізу передумов, причин та наслідків воєнних злочинів на території України, протидії нарративам держави-агресора

та інформаційно-психологічним спецопераціям, які вона проводить, обміну розвідувальною інформацією, з одного боку є запорукою підтримки нашої держави демократичними країнами, а з іншого боку – механізмом ослаблення впливу держави-агресора на інформаційний порядок денний на світовому рівні.

Разом із цим, як це не дивно, але ті загрози національним інтересам та національній безпеці України в інформаційній сфері, які ще у 2020-2021 роках було визначено у Стратегіях національної безпеки та інформаційної безпеки України, затверджених, відповідно, Указами Президента України від 14.09.2020 № 392/2020 та від 28.12.2021 № 685/2021, залишились актуальними і сьогодні, проте їх гострота в умовах триваючої війни і відмови держави-агресора від стратегії приховування своїх агресивних намірів значно зросла. Так, метою Стратегії інформаційної безпеки визначено посилення спроможностей щодо забезпечення інформаційної безпеки держави, її інформаційного простору, підтримки інформаційними засобами та заходами соціальної та політичної стабільності, оборони держави, захисту державного суверенітету, територіальної цілісності України, демократичного конституційного ладу, забезпечення прав та свобод кожного громадянина. До засобів досягнення цієї мети, в числі інших, планувався розвиток міжнародної співпраці у сфері інформаційної безпеки на засадах партнерства та взаємної підтримки. Як бачимо, недостатні зусилля в цьому напрямі стали очевидними з початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України в 2022 році.

Серед негативних чинників в інформаційній сфері все ще залишаються глобальні дезінформаційні кампанії, які інспіруються авторитарними урядами та активістами радикальних рухів для маніпулювання свідомістю окремих людей та груп населення, що створює загрози демократичному розвитку держав та міжнародній стабільності. Толерантне та спостережливе ставлення до зазначених явищ в міжнародному просторі призводить до поширення деструктивної ідеології та ослаблення системи цінностей демократичних держав. Разом із цим, наприклад, спеціалістами Центру протидії дезінформації при Раді національної безпеки і оборони України отримано та накопичено значний масив інформації щодо стратегій, шаблонів та методів діяльності представників держави-агресора та її сателітів в інформаційній сфері, що, безперечно може стати предметом співпраці з міжнародними партнерами в контексті протидії агресору в інформаційному просторі.

Суттєву загрозу створюють спеціальні інформаційні операції РФ, які спрямовано на ключові демократичні інституції (зокрема, виборчі), та на посилення внутрішніх протиріч в Україні та інших демократичних державах. Моделі і механізми інформаційного втручання агресора вільно діють в інформаційному просторі інших держав, швидко адаптуючись до локальних контекстів та регуляторних політик. Д.В. Смотрич та В. Браїлко з цього приводу вказують, що «враховуючи існуючі глобальні загрози та виклики, видається можливим ефективна протидія інформаційній агресії шляхом залучення до цього процесу міжнародних організацій, інституцій та міжнародної спільноти. Адже, як свідчать реалії сьогодення, у веденні війни в інформаційному полі немає кордону» (Смотрич, Браїлко, 2023, с. 126).

Автори Стратегії інформаційної безпеки пропонували відповідати на вказану деструктивну діяльність держави-агресора обмежувальними заходами (санкціями) та ефективним механізмом моніторингу і відповідальності за їх порушення. Таке реагування передбачає координацію спільних зусиль і систему цілеспрямованих кроків, що, на жаль, поки не отримало реального втілення.

Висновки. Як показав досвід останніх воєнних років, негативний вплив на інформаційну складову будь-якого із видів безпеки – воєнної, громадської, державної і т.д. здатен завдати деструктивного впливу на всі інші складові національної безпеки як

окремої держави, так і міжнародної безпеки, миру та правопорядку. Враховуючи фактичний вакуум в питаннях спільної протидії інформаційним акціям та цілеспрямованому інформаційному впливу держави-агресора на критично важливі рішення щодо підтримки України в протистоянні військовій агресії, вбачається за необхідне посилити зусилля по налагодженню міжнародної взаємодії в цьому та інших пов'язаних напрямках. Міжнародні партнери України, за умови врахування її досвіду протидії агресії в інформаційній сфері, здатні мінімізувати негативний ефект від цілеспрямованого впливу держави-агресора на інформаційний простір та створити ефективний механізм реагування на найменші прояви таких зусиль. Зі свого ж боку Україна отримує додаткові ресурси в своїй боротьбі, що, безумовно, є важливим фактором на шляху до перемоги.

Бібліографічний список:

- Баранов, О. А., 2014. *Правове забезпечення інформаційної сфери : теорія, методологія і практика : монографія*. Едельвейс, Київ.
- Головка, А. А., 2018. Громадянське суспільство як суб'єкт протидії загрозам національній безпеці в інформаційній сфері. Кандидат наук. Дисертація. Київ.
- Конах, В. К., 2016. Система концептуальних документів ЄС в інформаційній сфері як приклад для України. *Стратегічні пріоритети*. № 3 (40), с. 93-93.
- Концепція інформаційної безпеки (проєкт), 2015 [онлайн]. Доступно: <<https://www.osce.org/files/f/documents/0/2/175056.pdf>> (Дата звернення 07.12.2024).
- Лелет, Я., 2024. Генеза інформаційної безпеки в умовах воєнно-політичного конфлікту. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія*. Випуск 19. с. 98-104.
- Онищенко, О. С., Горовий, В. М., Попик, В. І. та ін. 2011. *Національний інформаційний суверенітет у контексті розвитку новітніх інформаційних технологій*, НБУВ. Київ.
- Переполюкін, С. М. 2016, *Конспект лекцій з дисципліни «Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності»*. Дніпро.
- Поняття інформаційного простору. *Навчальні матеріали онлайн*. [онлайн]. Доступно: <http://pidruchniki.com/1350052747708/informatika/ponyattya_informatsiyного_prostogu/> (Дата звернення 07.12.2024).
- Резолюція Досягнення у сфері інформатизації та телекомунікацій в контексті міжнародної безпеки A/RES/53/70 від 4 груд. 1998 р. Генеральна Асамблея ООН [онлайн]. Доступно: <<https://undocs.org/ru/A/RES/53/70>> (Дата звернення 09.12.2024).
- Резолюція Досягнення у сфері інформатизації і телекомунікацій в контексті міжнародної безпеки A/RES/54/49 від 1 груд. 1999 р. Генеральна Асамблея ООН [онлайн]. Доступно: <<https://undocs.org/ru/A/RES/54/49>> (Дата звернення 09.12.2024).
- Смотрич, Д. та Браїлко, Л. 2023. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія : Право*. 77. с. 121–127.
- Соснін, О., 2014. Про обумовленість радикальних змін у розумінні владою і суспільством права громадян на інформацію. *Зовнішні справи*. 9. [онлайн]. Доступно: <<http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/proobumovlenistradikalnikh-zmin-u-rozuminnivlodoju/#sthash.upmeD2Zg.dpuf>> (Дата звернення 06.12.2024).
- Суть та особливості науково-технічних відносин. [онлайн]. Доступно: <<http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=32477&pg=0>> (Дата звернення 06.12.2024).

Штиршов, О.М. та Верба, С.М. 2020. Державне управління процесами міжнародного співробітництва України в сфері інформаційних відносин. *Publ. upr. reg. rozvit. s.* 889-914.

Distr. General A/54/213 10 August 1999 [онлайн]. Доступно: < www.sussex.ac.uk/.../UN%20A54218_Adv%20> (Дата звернення 05.12.2024).

Distr. General A/70/174 22 July 2015 [онлайн]. Доступно: <<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/228/37/pdf/n1522837.pdf>> (Дата звернення 05.12.2024).

References:

Baranov, O. A., 2014. *Pravove zabezpechennia informatsiinoi sfery : teoriia, metodolohiia i praktyka : monohrafiia* [Legal Support of the Information Sphere: Theory, Methodology, and Practice]. Edelveis, Kyiv (in Ukrainian).

Distr. General A/54/213 10 August 1999 [online]. Available at: <www.sussex.ac.uk/.../UN%20A54218_Adv%20> (Accessed 05.12.2024).

Distr. General A/70/174 22 July 2015 [online]. Available at: <<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n15/228/37/pdf/n1522837.pdf>> (Accessed 05.12.2024).

Holovka, A. A., 2018. *Hromadianske suspilstvo yak sub'iekt protydii zahrozam natsionalnii bezpetsi v informatsiinii sferi* [Civil Society as a Subject Counteracting Threats to National Security in the Information Sphere]. Kandydat nauk. Dysertatsiia. Kyiv (in Ukrainian).

Konakh, V. K., 2016. Systema kontseptualnykh dokumentiv YeS v informatsiinii sferi yak pryklad dlia Ukrainy. [The System of Conceptual Documents of the EU in the Information Sphere as an Example for Ukraine]. *Stratehichni priorytety* № 3 (40), s. 93-93 (in Ukrainian).

Kontsepsiia informatsiinoi bezpeky (proiekt) [The Concept of Information Security] [online]. Available at: <<https://www.osce.org/files/f/documents/0/2/175056.pdf>> (Accessed 07.12.2024) (in Ukrainian).

Lelet, Ya., 2024. Heneza informatsiinoi bezpeky v umovakh voienno-politychnoho konfliktu [The Genesis of Information Security in the Context of Military-Political Conflict]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Serii: Politolohiia. Vypusk 19.* s. 98-104 (in Ukrainian).

Onyshchenko, O. S., Horovyi, V. M., Popyk, V. I. ta in. 2011. Natsionalnyi informatsiinyi suverenitet u konteksti rozvytku novitnykh informatsiinykh tekhnolohii [National Information Sovereignty in the Context of the Development of Advanced Information Technologies], NBUV. Kyiv (in Ukrainian).

Perepolkin, S. M. 2016, *Konspekt leksii z dystsypliny «Mizhnarodne spivrobitnytstvo u sferi pravookhoronnoi diialnosti* [Lecture Notes on the Discipline «International Cooperation in the Field of Law Enforcement Activities»]. Dnipro (in Ukrainian).

Poniattia informatsiinoho prostoru [The Concept of the Information Space]. *Navchalni materialy online* [online]. Available at: <http://pidruchniki.com/1350052747708/informatika/ponyattya_informatsiynogo_prostoruui/> (Accessed 07.12.2024) (in Ukrainian).

Rezoliutsiia Dosiahnennia u sferi informatyzatsii ta telekomunikatsii v konteksti mizhnarodnoi bezpeky A/RES/53/70 vid 4 hrud. 1998 r. Heneralna Asambleia OON [online]. Available at: <<https://undocs.org/ru/A/RES/53/70>> (Accessed 09.12.2024) (in Ukrainian).

- Rezoliutsiia Dosiahnennia u sferi informatyzatsii i telekomunikatsii v konteksti mizhnarodnoi bezpeky A/RES/54/49 vid 1 hrud. 1999 r. Heneralna Asambleia OON [online]. Available at: <<https://undocs.org/ru/A/RES/54/49>> (Accessed 09.12.2024) (in Ukrainian).
- Shtyrov, O.M. ta Verba, S.M. 2020. Derzhavne upravlinnia protsesamy mizhnarodnoho spivrobotnytstva Ukrainy v sferi informatsiinykh vidnosyn [State Management of International Cooperation Processes in Ukraine in the Sphere of Information Relations]. *Publ. upr. reg. rozvit.* s. 889-914 (in Ukrainian).
- Smotrych, D. ta Brailko, L. 2023. Informatsiina bezpeka v umovakh voiennoho stanu [Information Security under Martial Law]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriia : Pravo.* 77. s. 121–127 (in Ukrainian).
- Sosnin, O., 2014. Pro obumovlenist radykalnykh zmin u rozuminni vladoiu i suspilstvom prava hromadian na informatsiiu [On the Preconditions for Radical Changes in the Understanding of Citizens' Right to Information by Authorities and Society]. *Zovnishni spravy.* 9. [online]. Available at: <<http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertnadumka/view/article/proobumovlenistradikalnikh-zmin-u-rozuminnivlodoju/#sthash.upmeD2Zg.dpuf>> (Accessed 06.12.2024) (in Ukrainian).
- Sut ta osoblyvosti naukovo-tekhnichnykh vidnosyn [The Essence and Features of Scientific and Technical Relations] [online]. Available at: <<http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=32477&pg=0>> (Accessed 06.12.2024) (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 10.12.2024 р.

O. Hichko

INTERNATIONAL COOPERATION OF UKRAINE IN THE INFORMATION SPHERE AS AN OBJECTIVE NEED IN THE CONDITIONS OF ARMED AGGRESSION

The article is dedicated to the study of specific issues regarding the enhancement of Ukraine's international cooperation with global partners under the conditions of ongoing large-scale aggression. The author examines the general understanding of the state's interests in the information sphere and analyzes such categories as "information space" and "information sphere." With an established information space and a developed structure of the information sphere, Ukraine utilizes these resources to realize its interests both domestically and in the context of foreign relations. This activity is conditioned by the presence of information sovereignty and the ability to act as an equal participant in international relations.

Arguments are presented to support the notion that any type of security, the combination of which constitutes Ukraine's national security, contains an informational component. A destructive impact on this component can harm other types of security and weaken the overall level of national security.

It has been established that the dynamics of events, both of a domestic political nature and on the global stage, have activated a range of areas of cooperation that were not relevant during peacetime. The consequences of the armed aggression by the Russian Federation affect not only the socio-political situation in Ukraine but also global processes worldwide. Strengthening specific areas of cooperation—primarily those related to countering information operations and actions by representatives of the aggressor state, as well as systematic and targeted information influence on the global community—affects not only Ukraine's military success but also the future of the civilized Euro-Atlantic community.

Ukraine's international partners, by considering its experience in countering aggression in the information sphere, are capable of minimizing the negative effects of the aggressor state's targeted influence on the information space and creating an effective mechanism for responding to the slightest manifestations of such efforts. In turn, Ukraine will receive additional resources in its struggle, which is undoubtedly an important factor on the path to victory. These areas of international cooperation in the information sphere are currently the highest priority.

Keywords: *information sphere, information space, information security, international cooperation, countering armed aggression.*